

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/143/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613211728
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613211728.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členiek senátu JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci navrhovateľky: M. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y., D. Z. XXXX/A, proti odporcovi: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 10. 02. 2016 č. k. 5C/125/2014-155 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e .
Navrhovateľke n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou a.s., so sídlom Bratislava, Karloveské rameno 8, IČO: 35 922 761 zo dňa 20. 11. 2013 sp. zn. SR 06515/13. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok za návrh v sume 331,50 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Svoje rozhodnutie založil na zistení, že rozhodcovským rozsudkom vydaným Stálym rozhodcovským súdom zriadeným Slovenskou rozhodcovskou a.s., so sídlom Bratislava, Karloveské rameno 8 zo dňa 20. 11. 2013 sp. zn. SR 06515/13 bola navrhovateľke uložená povinnosť zaplatiť odporcovi 1.785,87 eura so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne od 17. 03. 2013 do zaplatenia, so zákonným úrokom vo výške 6 % ročne od 02. 05. 2013 do zaplatenia a trovy rozhodcovského konania vo výške 428,06 eura, a to všetko v mesačných splátkach vo výške 180 eur, keď rozhodcovský súd mal za to, že zmluvu o úvere, teda hlavný kauzálny vzťah nie je možné posudzovať podľa ustanovení zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Rozhodcovský rozsudok bol navrhovateľke doručený dňa 29. 11. 2013 a právoplatnosť nadobudol 09. 12. 2013, pričom včas podaným návrhom sa navrhovateľka domáhala jeho zrušenia namietajúc platnosť rozhodcovskej zmluvy, porušenie zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania a všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa. Zo Zmluvy o úvere č 403800449 zo dňa 22. 06. 2011 mal preukázané, že navrhovateľke bol odporcom poskytnutý úver v sume 700 eur, ktorý sa zaviazala zaplatiť v 12 mesačných splátkach po 110 eur počnúc dňom 20. 07. 2011, za poplatok 620 eur a pri celkovej sume 1.320 eur, pričom navrhovateľka zároveň prehlásila, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon povolania s tým, že v zmluve nie je uvedená ročná úroková sadzba, RPMN, priemerná RPMN, výška, počet a termín splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Vo všeobecných podmienkach poskytovania úveru odporca upravil viaceré sankcie, ktoré by mal dlžník uhradiť v prípade porušenia zmluvy, pričom v ich článku 13 je uvedená dohoda o vyplnení zmenky, na základe ktorej odporca vyplnil dňa 26. 04. 2013 zmenku na sumu 1.785,87 eura s dátumom začiatku úročenia dňa 17. 03. 2013 a táto bola navrhovateľke predložená na zaplatenie dňa 02. 05. 2013. Zmenková suma 1.785,87 eura pozostávala z istiny vo výške 1.200 eur, poplatku za

zasielanie upomienok vo výške 48 eur, zmluvnej pokuty vo výške 312 eur, trov mediačného konania vo výške 225,87 eura, zmenkového úroku vo výške 0,025 % denne zo sumy 1.785,87 eura od 17. 03. 2013 do zaplataenia a zákonného úroku vo výške 6 % ročne z rovnakej sumy od 02. 05. 2013 do zaplataenia. Ďalej uviedol, že účastníci konania dňa 22. 06. 2011 uzatvorili rozhodcovskú zmluvu, podľa ktorej všetky spory, ktoré mali vzniknúť zo zmluvy o úvere, mali byť riešené pred príslušným súdom v súdnom konaní alebo pred rozhodcom v rozhodcovskom konaní, pričom výber z dvoch alternatív riešenia sporov spočíval na navrhovateľovi. Rozhodnutie právne oprel o § 40 ods. 1, 2, § 41 ods. 1 a § 43 ods. 1, 2 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, § 2, § 3 ods. 1, § 9 ods. 9 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ako i ust. § 3, § 34, § 35, § 37 a § 39, § 52, § 53 ods. 1 - 6, § 54 ods. 1, 2, Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že návrh navrhovateľky je dôvodný. Poukázal na to, že pohľadávka priznaná rozhodcovským súdom má základ v spotrebiteľskom úvere, ktorý odporca poskytol v rámci svojej podnikateľskej činnosti navrhovateľke a táto ho prijala ako fyzická osoba - nepodnikateľ. V tejto súvislosti argumentoval, že výsluchom navrhovateľky bolo preukázané, že predmetný úver jej bol poskytnutý na prerábku kuchyne matky, v tom čase bola na starobnom dôchodku, nikdy nepodnikala, ani nemala živnosť a predtým pracovala ako predavačka v obchode. Konštatoval, že v danom prípade ide o spotrebiteľský vzťah medzi účastníkmi konania, na ktorý je potrebné aplikovať spotrebiteľské právne normy a na ktorý sa použijú ustanovenia o spotrebiteľskom práve. V tomto smere odporca až v odvolaní proti vo veci prvému rozsudku tvrdil existenciu Dodatku k zmluve o úvere preukazujúci, že navrhovateľke bol poskytnutý úver na účel povolania. Uvedený Dodatok k zmluve o úvere č. 403800449 zo dňa 22. 06. 2011, podľa ktorého poskytnuté finančné prostriedky vo výške 700 eur použije navrhovateľka na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania, posúdil ako absolútne neplatný právny úkon. Argumentoval, že pre existenciu právneho úkonu t.j. pre posúdenie, či ide o právny úkon, musí byť jednota vôle a jej prejavu, ktoré zložky sa musia vyskytovať v konkrétnom prejave, prípadne simultánne. Existencia vôle sa musí skúmať vždy konkrétne, pričom východiskom sú objektívne okolnosti, za ktorých došlo k prejavu vôle. Skúmanie platnosti prejavu vôle je predpokladom pre záver o platnosti právneho úkonu. Ak prejav vôle nespĺňa predpísané náležitosti, právny úkon nemôže byť platný, nakoľko kde niet prejavu vôle, niet ani právneho úkonu. Dospel k názoru, že v danom prípade existuje reálny rozpor medzi vôľou navrhovateľky a prejavom jej vôle (podpisom dodatku k zmluve o úvere), pretože z vyjadrenia navrhovateľky vyplýva, že tento dodatok nečítala a nemá ani vedomosť o tom, že by takýto dodatok podpisovala, a že by ho od odporcu obdržala. Navrhovateľka podpisovala doklady spojené s poskytnutím úveru tak, ako jej ich predkladala zamestnankyňa odporcu, ktorá jej nič nevyvetľovala, stále iba hovorila, že sa ponáhľa, a že nech si všetko prečíta doma. Postup pracovníčky odporcu, ktorá nechala podpísať navrhovateľku predmetný dodatok bez toho, aby táto vedela, čo podpisuje označil ako jeden z prípadov nekalej praxe, tento považoval za absolútne neplatný právny úkon nevyvolávajúci účinky ním sledované v zmysle § 39 OZ. K Zmluve o úvere zo dňa 22. 06. 2011 uviedol, že sú mu z úradnej činnosti známe zmluvy uvedeného veriteľa (v počte niekoľkých desiatok) a takmer v každej takejto zmluve uzatváranej v danom období (2008-2011) je pri dlžníkovi, ktorý nie je podnikateľ, uvedený účel na výkon povolania alebo zamestnania. Vznikli tak dôvodné pochybnosti o skutočnom účele poskytnutia úveru navrhovateľke a keďže pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší, mal za to, že dôkazné bremeno na preukázanie, že úver bol v danom prípade poskytnutý na výkon povolania, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Za situácie, že účel vyznačený v zmluve ("na výkon povolania") preukázaný nebol, vychádzal z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely (teda na iný účel ako na výkon povolania, zamestnania, podnikania). Ďalej uviedol, že rozhodcovská zmluva zo dňa 22. 06. 2001, z ktorej rozhodcovský súd odvodil svoju právomoc rozhodnúť spor účastníkov konania, znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak podá žalobu dodávateľ a pokiaľ aj dáva na výber medzi štátnym a rozhodcovským súdom, pre prípad vyvolania rozhodcovského konania dodávateľom sa musí spotrebiteľ podrobiť rozhodcovskému konaniu. Rozhodcovskú zmluvu je preto treba vykladať tak, že neodporuje ust. § 53 ods. 4 písm. r/ OZ iba vtedy, ak práva uplatňuje ako oprávnený spotrebiteľ, o ktorý prípad v danej veci nejde. Navyiac rozhodcovskú zmluvu si navrhovateľka osobitne nevyjedнала, bola veriteľom vopred pripravená a túto navrhovateľka nemala možnosť zmeniť alebo ovplyvniť jej obsah, pričom len veľmi ťažko možno predpokladať, že si bola vedomá všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednania rozhodcovskej zmluvy nesú. Mal za to, že rozhodcovská zmluva je v neprospech navrhovateľky aj z dôvodu miesta rozhodcovského konania, nakoľko v prípade riešenia sporu by bol miestne príslušným súd, v ktorého obvode je bydlisko spotrebiteľa, čo neplatí v prípade rozhodcovského konania. Rozhodcovskú zmluvu tak posúdil ako neprijateľnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy a ako absolútne neplatný právny úkon, poukazujúc i na postup pracovníčky odporcu pri uzatváraní zmluvy. Argumentoval tiež, že zmluva o úvere zo dňa 22. 06. 2011 neobsahuje zákonné náležitosti v zmysle

§ 9 ods. 2 písm. i/, j/, k/ zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, keď v nej absentuje ročná úroková sadzba, RPMN, priemerná hodnota RPMN, výška, počet a termín splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, a preto v súlade s § 9 tohto zákona sa považuje úver za bezúročný a bez poplatkov, z čoho vyplýva, že odporca mal nárok na vrátenie úveru vo výške 700 eur a nie 1.320 eur, ako bola nesprávne uvedená dlžná suma na zmenke. Okrem toho, zmluvné dojednania sú písané veľmi drobným písmom, sú značne neprehľadné, a preto navrhovateľka ako spotrebiteľka nemala možnosť hneď zhodnotiť ich obsah a význam a zmluva o úvere tiež obsahuje aj ďalšie neprimerané podmienky o zmluvných sankciách, ktoré neboli dohodnuté individuálne, ale sú súčasťou zmluvných dojednaní, ktoré sú na predtlačenom tlačive, sú všeobecne koncipované pre veľký počet dlžníkov a teda nie sú individuálne dojednané. Pokiaľ ide o zmenku, ktorá bola vystavená navrhovateľkou v súvislosti so zmluvou o úvere dospel k záveru, že v zmluve ide o neprijateľné zmluvné podmienky v časti vyplňacieho práva zmenky, keď dohoda o vyplnení zmenky obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru nebola s navrhovateľkou individuálne dohodnutá, čo označil za podmienku, ktorá je v zmysle článku 2 písm. a/ v spojení s ustanovením prílohy ods. 1 písm. e/ Smernice 93/13/EHS výslovne nekalá. Ide totiž o podmienku, ktorej účinkom a dôsledkom by bolo priznanie, za nesplnenie záväzku zo strany spotrebiteľa, neprimerane vysokého príslušenstva, čo je v rozpore s dobrými mravmi. Zmenku predloženú odporcom v rozhodcovskom konaní hodnotil ako neplatnú aj z pohľadu jej splatnosti, nakoľko sú v nej uvedené dve možnosti splatnosti, čo spôsobuje jej neurčitosť a v tejto súvislosti poukázal i na rozhodnutie NS SR zo dňa 26. 01. 2011 sp. zn. Obdo/59/2010. Za nedostatok rozhodcovského rozsudku označil i skutočnosť, že z neho nevyplýva, aká časť istiny úveru predstavuje nesplatený úver a aká úrok a uloženie povinnosti navrhovateľke nahradiť odporcovi trovy rozhodcovského konania rovnako tak považoval za rozporné s dobrými mravmi. Za situácie, že navrhovateľka ako účastníčka rozhodcovského konania poprela platnosť rozhodcovskej zmluvy uzavrel, že bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania, keď rozhodcovská zmluva je neprijateľnou podmienkou spotrebiteľskej zmluvy, nebola platne uzavretá a pre existenciu rozporu rozhodcovského rozsudku so zákonom, zaväzujúceho navrhovateľku na plnenia, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi a vychádzajú z neprijateľných podmienok podľa § 40 ods.1 písm. c/, g/ a j/ zák. č. 244/2002 Z. z.. Návrhu navrhovateľky preto vyhovel a sporom dotknutý rozhodcovský rozsudok zrušil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že navrhovateľke, ktorá bola v konaní úspešná, nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože jej žiadne trovy nevznikli. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh vo výške 331,50 eura, opierajúc sa o ust. § 1 ods. 2 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a položku 3c Sadzobníka súdnych poplatkov, keďže navrhovateľka bola v konaní od súdnych poplatkov oslobodená.

Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadol odporca, domáhajúc sa ním jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dôvodil, že súd prvého stupňa vo veci neúplne zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza i z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nestotožnil sa s posúdením predmetnej zmluvy o úvere ako zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Prezentoval názor, že súd prvého stupňa nesprávne považoval podpis na dodatku k zmluve za podpis neuskutočnený navrhovateľkou. Mal za to, že predloženým dodatkom jednoznačne preukázal, že finančné prostriedky poskytol navrhovateľke na výkon povolenia, preto navrhovateľka nemá postavenie spotrebiteľa. Navyiac navrhovateľka vyhlásila, že poskytnuté peňažné prostriedky použije na výkon povolenia, a preto zmluva o úvere nie je zmluvou spotrebiteľskou.

Navrhovateľka sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrila.

Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie odporcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné.

Predmetom tohto konania je návrh navrhovateľky, ktorým sa domáha zrušenia rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou a.s., so sídlom Bratislava, Karloveské rameno 8 zo dňa 20. 11. 2013 sp. zn. SR 06515/13 podľa § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, porušenia zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania a porušenia všeobecne záväzných predpisov na ochranu práv spotrebiteľa.

V súdnej veci ide v poradí už o druhé rozhodnutie prvostupňového súdu po tom, čo je prvší rozsudok zo dňa 27. 08. 2014 č. k. 5C/125/2014-87 bol uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 24. 06. 2015 č. k. 25Co/826/2014-123 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Vo svojom zrušujúcom rozhodnutí odvolací súd už poskytol teoreticko-právny výklad inštitútu žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, ako aj podmienok pre jeho aplikáciu. Nakoľko odvolací súd na týchto svojich záveroch ako na stále platných naďalej zotrváva, duplicitne ich opakovať nebude a v ďalšom len na ne poukazuje.

Podľa § 219 ods. 1, 2 OSP, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípade doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ustanovenie § 219 ods. 2 OSP zakotvuje koncepciu zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že prvostupňový súd nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie podľa § 157 ods. 2, ale obmedzí sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd zároveň môže doplniť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozhodnutia. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako neoddeliteľnej súčasť práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t. j. pre vec rozhodujúce.

V prejednávanej veci odvolací súd dospel k záveru o vecnej správnosti preskúmaného rozsudku súdu prvého stupňa. Prvostupňový súd totiž vo veci dostatočne zistil skutkový stav a v intenciách platnej právnej úpravy vyvodil z neho i správne právne závery. Nakoľko odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, využíjúc postup podľa § 219 ods. 2 OSP obmedzuje sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov, ktoré náležitým spôsobom objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 132 OSP a z týchto dôkazov vyvodil správne skutkové zistenia, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, príslušné ustanovenia podstatné pre právne posúdenie veci interpretoval a aplikoval právne súladným spôsobom, jeho úvahy sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Súd prvého stupňa primerane rozumným a okolnostiam danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval i na odvolateľom vznášané tvrdenia, na danú vec aplikoval i relevantné hmotnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie presvedčivo a náležite odôvodnil, zodpovedajúc už i na všetky právne a skutkovo významné otázky predkladané odporcom v jeho odvolaní.

Súd prvého stupňa, ako už bolo vyššie uvedené, vyhovel návrhu navrhovateľky, keď dospel k záveru, že rozhodcovská zmluva je neprijateľnou podmienkou spotrebiteľskej zmluvy, bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania a pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa po tom, čo vzťah účastníkov konania vyhodnotil ako vzťah spotrebiteľský, založený zmluvou o úvere zo dňa 22. 06. 2011. Zásadná námietka odvolateľa smerovala práve voči tomuto záveru prvostupňového súdu majúca za to, že listinnými dôkazmi a to písomnou zmluvou o úvere spolu s jej dodatkom preukázal účel poskytnutia finančných prostriedkov navrhovateľke a to na výkon povolania, z ktorého dôvodu predmetná zmluva o úvere nie je zmluvou o spotrebiteľskom úvere v zmysle zák. č. 129/2010 Z.z. Bolo takto potrebné prioritne posúdiť charakter zmluvy o úvere uzatvorenej účastníkmi konania dňa 22. 06. 2011, tak ako to učinil i súd prvého stupňa.

Podľa zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len ZoSÚ) na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania (§ 2 písm. a/), veriteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti (§ 2 písm. b/) a zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom (§ 2 písm. d/).

Podľa § 3 ods. 1 ZoSÚ veriteľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania; v závislosti od formy poskytovaného spotrebiteľského úveru môže byť veriteľom aj predávajúci a spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania (§ 3 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z.z.).

Vychádzajúc z obsahu spisu, v predmetnej veci je zrejmé, že dňa 22. 06. 2011 odporca ako veriteľ s navrhovateľkou ako dlžníčkou uzatvorili Zmluvu o úvere č. 403800449, na základe ktorej bol navrhovateľke poskytnutý úver v sume 700 eur, ktorý sa navrhovateľka zaviazala zaplatiť spolu s poplatkom v celkovej výške 1.320 eur v 12 mesačných splátkach po 110 eur, počnúc dňom 20. 07. 2011 na účet veriteľa, pričom navrhovateľka prehlásila, že finančné prostriedky sú jej poskytnuté na výkon povolania, čo potvrdila i svojim podpisom. V rovnaký deň uzatvorili účastníci konania i rozhodcovskú zmluvu podľa § 3 a nasl. zák. č. 244/2002 Z. z. Rozhodcovská zmluva zároveň obsahuje i vyhlásenie navrhovateľky, že s uzavretím rozhodcovskej zmluvy súhlasí a že bola pred uzavretím zmluvy osobitne poučená o dôsledkoch uzavretia rozhodcovskej zmluvy, čo potvrdila navrhovateľka svojim podpisom. Z týchto listinných dôkazov vychádzal i Stály rozhodcovský súd, ako plynie z odôvodnenia majúceho sa zrušiť rozhodcovského rozsudku, keď dospel k záveru, že sporom dotknutú zmluvu o úvere nie je možné posudzovať podľa ust. zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, pretože navrhovateľka pri uzatváraní zmluvy o úvere vyhlásila, že poskytnuté peňažné prostriedky si berie na účel, ktorý vylučuje záver o tom, že v tomto právnom vzťahu pôsobí ako spotrebiteľka. Z predloženého dodatku k zmluve o úvere vyplýva, že navrhovateľka mala prehlásiť, že poskytnuté finančné prostriedky použije na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania.

V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny.

Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru, že právny vzťah medzi účastníkmi je vzťahom spotrebiteľským. Predmetom zmluvy o úvere totiž bolo dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov vo forme úveru, odporca ako veriteľ zo zmluvy bol podnikateľom, medzi predmet jeho činnosti patrilo aj poskytovanie spotrebiteľských úverov nebankovým spôsobom a teda nepochybne mal postavenie veriteľa podľa § 2 písm. b/ ZoSÚ a dodávateľa podľa § 52 ods. 3 OZ. Pokiaľ ide o navrhovateľku, ktorá je dlžníkom zo zmluvy o úvere, odporca nepreukázal, že by zmluvu neuzatvárala ako fyzická osoba. Spotrebiteľom podľa § 2 písm. a) ZoSÚ je fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania a spotrebiteľom podľa § 52 ods. 4 OZ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Z úpravy pojmu spotrebiteľ tak treba uzavrieť, že nespotebiteľom je len tá osoba, ktorá do postavenia odberateľa tovaru či služieb vstupuje konaním v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (rozumej v rámci vlastnej zárobkovej činnosti slúžiacej rovnako ako u dodávateľa k dosiahnutiu zisku a nielen k uspokojovaniu osobných potrieb odberateľa či príslušníkov jeho domácnosti). Nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne - spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti, pričom dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy má dodávateľ (veriteľ). V danom prípade v zmluve o úvere je uvedené, že finančné prostriedky sú poskytnuté navrhovateľke na výkon povolania a dodatok k zmluve o úvere obsahuje vyhlásenie navrhovateľky, že finančné prostriedky použije na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania. V tomto smere je významným, že navrhovateľka v dobe uzatvárania zmluvy o úvere bola starobnou dôchodkyňou a predtým pracovala ako predavačka. Majúc na zreteli i možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy, má v prípade pochybností dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy práve dodávateľ. Existujúce pochybnosti musí odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie a teda nespotebiteľský charakter zmluvy musí preukázať bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Za bezpečné preukázanie nemožno považovať len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci takejto svojej činnosti. Túto dôkaznú povinnosť si však odporca v danej

veci nespľnil, čo má na posúdenie právneho vzťahu účastníkov konania rovnaký dopad, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol. Tento záver nie je spôsobilý spochybniť ani dodatok k zmluve o úvere, na ktorý sa odporca odvoláva, pretože naň dopadá konštatovanie ako v prípade zmluvy o úvere a navyše je i v rozpore s logikou veci, aby navrhovateľka ako starobná dôchodkyňa nevykonávajúca žiadne povolanie v čase uzatvorenia zmluvy a ani žiadnu podnikateľskú činnosť si za týmto účelom brala úver na nákup výpočtovej techniky. Za danej dôkaznej situácie je preto dôvodné priznať navrhovateľke postavenie spotrebiteľky.

Vychádzajúc z ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, zmluvná podmienka spotrebiteľom individuálne nedojednaná, ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni prejednávaniu a rozhodnutiu veci rozhodcovským súdom v rozhodcovskom konaní. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ nemal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nakoľko túto možnosť skôr využil dodávateľ. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním žaloby na rozhodcovskom súde. Ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného od 01. 01. 2008 len demonštratívne menuje niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľnej podmienky môžu mať aj iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihladať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná, v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ustanovením § 3 zákona č 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite napláňovať sú plne namieste. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy ani z iných listinných dôkazov žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Odporca ničím právne významným nepreukázal, že by navrhovateľke poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

Ustanovenie § 53 ods. 4 OZ je svojim obsahom najbližšie problémovej rozhodcovskej zmluve. Uvedené ustanovenie sa má vykladať z pohľadu spotrebiteľa a jeho ochrany a nie z pohľadu dodávateľa. Ak by dodávateľ inicioval konanie na rozhodcovskom súde, je klauzula neprijateľná, ak nie je alternatíva daná pre spotrebiteľa, aby rozhodcovské konanie zastavil, alebo odsunul. Spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednej rozhodcovskej zmluvy, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle citovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú. Pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú zmluvu, možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzória, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veriteľia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ výnimočne uplatňuje svoje práva, tak využíva - pre neho transparentný štátny súd. Odvolací súd pritom nepochybuje o tom, že spotrebiteľ, ktorý sa rozhodne osobitne individuálne vyjednať rozhodcovskú zmluvu, by aj reálne rozhodcovské konanie využil,

pretože inak by jeho individuálne vyjednávanie nedávalo zmysel. Neprijateľná rozhodcovská zmluva je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 OZ) a je povinnosťou nielen súdu, ale aj rozhodcu z tohto právneho posúdenia vyvodíť všetky právne dôsledky, pričom je notoriou, že rozhodca iba zriedkavo pristupuje k posúdeniu platného založenia vlastnej právomoci, resp. túto iba formalisticky skonštatuje ako danú. Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach je treba zvoliť osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Na individuálne dojednanie je však potrebné rešpektovať a zachovať proces tvorby zmluvy ustanovený v Občianskom zákonníku. Predkladanie rozhodcovských zmlúv spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže a prirodzene nevenujú im dostatočnú pozornosť, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení ani vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste papiera. Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú prax pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, odvolací súd odmieta. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za takýchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú zmluvu.

Taktiež je nutné konštatovať, že ide o vopred dodávateľom naformulované zmluvné klauzuly vrátane rozhodcovskej zmluvy, ktoré spotrebiteľ nemôže meniť, a že bez podpísania rozhodcovskej zmluvy by nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o úvere. Na strane odporcu je tak dôkazné bremeno preukázať, že spotrebiteľka - navrhovateľka si individuálne vyjedнала rozhodcovské konanie. V tomto smere odporcom neboli doložené žiadne relevantné listinné dôkazy, podporujúce záver o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy. Ak by si navrhovateľka individuálne vyjedнала rozhodcovskú zmluvu, potom by muselo platiť, že si individuálne vyjedнала aj podmienky arbitráže. Z obsahu spisu však takýto záver nie je možné prijať. Dôvodne je preto možné konštatovať, že odporca si dôkazné bremeno o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy nesplnil.

Vo svetle týchto záverov odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že právny vzťah účastníkov konania má charakter spotrebiteľský, a že došlo k porušeniu ust. § 40 ods. 1 písm. c/, g/ a j/ zák. č. 244/2002 Z. z., čo zakladá dôvod pre zrušenie napadnutého rozhodcovského rozsudku a v tomto smere v podrobnostiach právnej argumentácie odkazuje na písomné odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP tak, že úspešnej navrhovateľke v odvolacom konaní náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože návrh na priznanie trov odvolacieho konania nepodala.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.